Utlåtande KoUU 23/2017 rd– SRR 7/2017 rd

Kommunikationsutskottet

Statsrådets redogörelse om en klimatpolitisk plan på medellång sikt fram till 2030

Till miljöutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om en klimatpolitisk plan på medellång sikt fram till 2030 (SRR 7/2017 rd): Ärendet har remitterats till kommunikationsutskottet för utlåtande till miljöutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- konsultativ tjänsteman Pirkko Heikinheimo, miljöministeriet
- trafikråd Saara Jääskeläinen, kommunikationsministeriet
- enhetschef Arto Hovi, Trafikverket
- ledande expert Katja Lohko-Soner, Trafiksäkerhetsverket
- generaldirektör Juhani Damski, Meteorologiska institutet
- utvecklingsdirektör Jarmo Heinonen, Innovationsfinansieringsverket Tekes
- specialforskare Sampo Soimakallio, Finlands miljöcentral
- direktör Matti Oksanen, Gasum Ab
- chef för samhällsrelationer Seppo Loikkanen, Neste Abp
- direktör för samhällskontakter Mika Aho, St1 Oy
- Principal Scientist Juhani Laurikko, Teknologiska forskningscentralen VTT Ab
- styrelseledamot Ari Herrala, Moottoriliikenteen Keskusjärjestö
- styrelseledamot Hanna Kalenoja, Moottoriliikenteen Keskusjärjestö
- Senior Advisor Olof Widén, Rederierna i Finland rf
- verksamhetsledare Marko Forsblom, Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland ry
- stadsforskare Kaarin Taipale.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- Villmanstrands stad
- VR-Group Ab
- Satakunta förbund
- Finavia Abp
- Finnair Abp
- Kyyti Group Ab
- Linkker Ab

- Automobilförbundet rf
- Bilimportörerna rf
- Finlands näringsliv rf
- Linja-autoliitto
- Finlands Transport och Logistik SKAL rf
- Suomen Taksiliitto ry
- Teknologiindustrin rf.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Den klimatpolitiska planen på medellång sikt: mål och utmaningar

Statsrådets redogörelse om en klimatpolitisk plan på medellång sikt fram till 2030 bygger på EU:s mål för utsläppsminskningar 2030 och därmed på klimatavtalet från Paris, som Finland har tillträtt. Utskottet välkomnar planen och menar att den är ett steg i rätt riktning. Samtidigt upprepar utskottet sina ståndpunkter i utlåtandena KoUU 23/2016 rd, KoUU 26/2016 rd, KoUU 3/2017 rd och KoUU 9/2017 rd. Utskottet understryker särskilt sina ståndpunkter om hållbar utveckling KoUU 9/2017 rd). Det är viktigt att Finland genomför den klimatpolitiska planen med hänsyn till principerna om hållbar utveckling. Det förutsätter tre dimensioner, nämligen ett socialt och ett ekonomiskt perspektiv utöver det miljörelaterade perspektivet. Utskottet menar att Finland måste sätta ambitiösa mål och utnyttja alla till buds stående medel för att nå dem.

Under behandlingens gång har det sagts att målen är orealistiska och orimliga. Inom ansvarsfördelningen finns den största potentialen för utsläppsminskning inom transportsektorn. Utskottet är medvetet om att målen för transportsektorn är högt ställda och har därför lyft fram frågan redan tidigare. Samtidigt har utskottet understrukit att åtgärderna inte får innebära avgörande försämringar i bland annat det finländska näringslivets konkurrenskraft eller i transportsektorns lönsamhet. Utskottet hänvisar här till sina tidigare ståndpunkter och understryker att den globala uppvärmningen och Parisavtalet ställer stora krav på Finland. Å andra sidan kan de ses som en möjlighet för Finland och finländsk kompetens, produktutveckling och export.

Nya drivmedel

Tack vare nya typer av förnybara drivmedel kan koldioxidutsläppen reduceras. Stora utmaningar i utsläppsminskningen är i synnerhet tunga fordon. Förnybara drivmedel är ett genomförbart alternativ för dem. Samtidigt skapas nya möjligheter exempelvis via förnybara drivmedel som tillverkas inom bioekonomi och skogsindustri. Finska företag har i själva verket varit föregångare i framtagningen av förnybara drivmedel, och förhoppningsvis kommer de att få nya marknadsområden i takt med att utvecklingen framskrider.

Det är viktigt att distributionsnätet för nya drivmedel förbättras, och i det sammanhanget kan det vara värt att tänka på skatteincitament och andra typer av incitament.

Ny teknik

Planen innehåller flera olika medel för att ta fram energieffektiva fordon och trafikmedel. Ett sätt att backa upp koldioxidsnåla transporter är att ge ekonomiskt stöd till köp av renodlade elbilar och till gas- och etanolkonvertering av gamla bilar. I budgeten för 2018 avsätts anslag för ett försök med skrotningspremie. Det är bra att ny teknik backas upp på flera olika sätt, påpekar utskottet. Den tekniska utvecklingen går allt snabbare och därför är det bra att ha en stor instrumentuppsättning, anser utskottet och understryker att planen bör vara teknikneutral och ta sikte på att reducera utsläppen så mycket som möjligt. När planen genomförs är det viktigt att satsa på tillräckligt stor flexibilitet för att åtgärderna inte ska stå i vägen för att utveckla ny fordons- och drivmedelsteknik eller överlag för att förbättra trafiksäkerheten.

Utsläppsminskningarna är en stor global fråga men också en möjlighet. Det är angeläget att Finland ligger i framkant inom den nya teknik som krävs för att nå målen. Utsläppsminskningarna öppnar nya möjligheter bland annat för vår sektor för ren teknik och bränsleproducenter. Det är vidare viktigt att finländsk kompetens och produktutveckling främjas med alla medel. Globala insatser för att minska utsläppen erbjuder också finsk export nya chanser, precis som det gick efter svaveldirektivet.

Samhällsplanering och mer energieffektiva transportsystem

Här är det viktigt att perspektivet utgår från transportsystemet på så sätt att transportsystemet och servicestandarden långsiktigt planeras parallellt med markanvändning, boende och övrig servicestruktur. Då säkerställs fortsatta och förutsebara kollektivtrafiktjänster och det blir möjligt att effektivt kombinera olika transportformer samtidigt som användarnas behov tillgodoses bättre. Med en kompakt och människonära samhällsstruktur och smarta transportformer kan man hålla tillbaka ökningen i trafikarbetet i tätorter. Trots de viktiga miljömålen måste vi se till att det fortsatt finns bra möjligheter att bo och leva överallt i landet.

Den förväntade ökningen i transporter ställer stora krav på vårt transportnät, både på att utveckla det och på att bevara det. När vi tar itu med att göra transportnätet mer fungerande bör vi samtidigt satsa på nya leder och eventuellt också på nya transportformer med tanke på framtida behov. Då gäller det att tänka på att smidigare trafik ger mindre utsläpp. Spårtrafiken kan med fördel också förbättras inom ramen för den regionala planeringen. Också i stadsplaneringen bör infrastrukturen förbättras med hänsyn till de tre dimensionerna av hållbar utveckling.

Nya tillvägagångssätt

Redan nu ses lagstiftningen över med siktet inställt på nya modeller och system för trafik och transport. I lagen om transportservice (320/2017) spelar nya typer av transportservice, krav på servicen och tillgänglighet till service en framträdande roll. Mobilitet som tjänst (Mobility as a Service, MaaS) syftar till att minska det totala trafikarbetet och reducera utsläppen med hjälp av satsningar på smarta transportformer och delningsekonomi. Med större planering av samhällsstrukturen och nya tillvägagångssätt bör vi eftersträva en minskning av det totala trafikarbetet, påpekar utskottet.

I ett samhälle som genomgår snabb digitalisering finns det möjligheter att minska det totala trafikarbetet. Obemannade luftfarkoster och nya digitala möjligheter som 3D-utskrift och distansarbete kan nämnas som exempel på hur trafikarbetet kan reduceras med nya tillvägagångssätt. De bör stå i förgrunden när den digitala utvecklingen fortskrider.

Globala insatser behövs

I ett tidigare utlåtande (KoUU 26/2016 rd) har utskottet påpekat att det behövs globala insatser. Utskottet framhåller här på nytt att vi med globala mål för utsläppsminskningen också bör arbeta för jämna ut konkurrensen mellan olika länder på ett internationellt plan. Detta är viktigt inte bara i ett ekonomiskt perspektiv utan också för de åtgärder som sätts in för att motverka den globala uppvärmningen. Om skyldigheterna enligt minskningsmålen blir snedvridna kan det nämligen i vissa fall leda till att de totala utsläppen ökar globalt.

Utskottet välkomnar nya åtgärder, avtal till stöd för och dem och nya bestämmelser och anser att de behövs. Med nya bestämmelser kan vi bättre styra utvecklingen. Också tidigare har utvecklingen kunnat föras framåt tack vare stränga utsläppsgränser.

Nationella intressen måste tillgodoses

När vi inför ny teknik och nya drivmedel måste vi komma ihåg att säkerställa de vitala samhällsfunktionerna, understryker utskottet. Följaktligen måste vi se till att ha ett heltäckande och fungerande distributionsnät för nya drivmedel och väga in andra aspekter på försörjningstryggheten.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kommunikationsutskottet föreslår

att miljöutskottet beaktar det som sägs ovan.

Utlåtande KoUU 23/2017 rd

Helsingfors 7.11.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Ari Jalonen blå
vice ordförande Mirja Vehkaperä cent
medlem Jukka Kopra saml
medlem Susanna Koski saml
medlem Mats Löfström sv
medlem Eeva-Maria Maijala cent
medlem Jari Myllykoski vänst
medlem Jani Mäkelä saf
medlem Markku Pakkanen cent
medlem Jari Ronkainen saf
medlem Satu Taavitsainen sd
medlem Katja Taimela sd
medlem Ari Torniainen cent
medlem Sofia Vikman saml.

Sekreterare var

utskottsråd Mika Boedeker.